

Posudek bakalářské práce Davida Černohuba *Fundamentální filozofické otázky z pohledu experimentální filozofie*

Práce kolegy Černohuba patří bohužel k těm, u kterých jsem veden jako vedoucí, ale kterou jsem až do jejího odevzdání vůbec neviděl, takže jsem neměl možnost jako skutečný vedoucí fungovat. (Takových případů bohužel v poslední době přibývá.) Přitom si myslím, že byť i jen minimální interakce se mnou by pro práci znamenala velký posun k lepšímu.

Práce se skládá ze dvou částí. V té první autor za použití příslušné literatury, především článku ze *Stanford Encyclopedia of Philosophy*, rekapituluje, co to je experimentální filosofie a jakým výzvám tento filozofický směr čelí. Ve druhé se pak pokouší odpovědět na otázku, zda nám experimentální filosofie dokáže nějak pomoci s pojmy *smysl života* a *šťastný život*.

První část je, zdá se mi, lepší, ale obsahuje spoustu formulací, které nejsou dobře srozumitelné (někde se zdá, že příčinou může být problematický převod z angličtiny). Ukažme, pro příklad, tři výhrady, které mají podle autora experimentální filosofové vůči myšlenkovým experimentům (autor zde odkazuje na článek ze SEP, já v něm ale příslušnou pasáž nedokážu najít; doplňuji chybějící čárky):

1. Soudy, ke kterým se dojde v rámci myšlenkových experimentů, jsou velmi často ovlivněny mnoha negativními faktory a nesledují skutečnost.
2. Když je úsudek, ke kterému se došlo v rámci myšlenkového experimentu, výrazně ovlivněn faktory, vůči kterým se experiment nedá převést do skutečnosti, tento rozsudek není spolehlivý.
3. Soudy, ke kterým se došlo v rámci myšlenkového experimentu, mnohdy neposkytují oprávnění k převzetí jejich obsahu.

Ad 1. O jaké "negativní faktory" jde a proč by měly být problematické? Co to znamená, že soud "nesleduje skutečnost"?

Ad 2. Co to jsou "faktory, vůči kterým se experiment nedá převést do skutečnosti"?

Ad 3. Co to je "převzetí obsahu" soudu?

Text také obsahuje velké množství překlepů a gramatických chyb, které dále komplikují jeho srozumitelnost ("je velmi obtížné definovat mezi intuitivními a reflektivními úsudky". "se striktně straní myšlenkovým experimentům", "které při své práci experimentální filozofie používají" atd. atd.).

Tato část práce ale alespoň vykazuje snahu vypořádat se s relevantní literaturou a nastínit problematiku experimentální filosofie. Nic takového se podle mne nedá říci o té druhé části (která měla tvořit jádro práce). Na ni jsem byl zvědav, protože podle mne představují pojmy *smysl života* a *šťastný život* filozofický problém, se kterým by nám experimentální filosofie mohla pomoci. Zdá se mi totiž, že kdyby se provedl reprezentativní průzkum toho, co lidé výrazy "smysl života" a "šťastný život" myslí, mohlo by se jednak přijít na to, že si s termínem "smysl života" spojují tak rozdílné myšlenky, představy a intuice, že tu vlastně není žádný skutečný *pojmem*, který by se dal zkoumat; a jednak by se mohlo vyjasnit, jaké životy si lidé

představují jako šťastné, což mi opět připadá velmi filosoficky relevantní. (Možná se mýlím, v každém případě se mi ale zdá, že empirické zkoumání užití těchto dvou termínů nelze smést se stolu jako nesmyslné.)

Autor navrhuje odpovědět na otázku relevance experimentální filosofie pro vyjasnění těchto pojmů tak, že si představíme experiment, kdy vezmeme několik respondentů a každému z nich položíme otázky *Co si představíte pod pojmem „smysl života“?* a *Co si představíte pod pojmem „šťastný život“?*

Autor uzavírá (opět doplňuji chybějící čárky):

Mezi hlavní důvody, proč výsledky, které může Ex-phil poskytnout, nejsou filozoficky relevantní, jsou:

1. Problematika intuice ve filozofii. Tj. že nemůžeme brát intuici ve filozofii vážně, dokud se přesně nestanoví rozdíl mezi intuicí a reflexivními úsudky.
2. Problematika prostředků při výzkumech Ex-phil. Mnozí experimentální filozofové používají ve svých výzkumech kvalitativní nebo kvantitativní metody, které jsou filozoficky irelevantní z důvodů, které jsme uvedli v kapitole „Problematika kvalitativních a kvantitativních výzkumů v Ex-phil.“
3. Problematika obhajoby reflexivních soudů. V tomto problému jsme řešili to, že podle některých filozofů jako je Kauppinen nemůže nikdy stoprocentně říci, že dotazovaný respondent má dostatek vědomostí a zkušeností na to, aby se jeho odpověď dala brát za filozoficky relevantní.

Ad 1. Podle mého soudu, pokud jde o otázky, co se myslí nějakými slovy, musíme brát intuici vážně, protože nic jiného než intuici k dispozici nemáme.

Ad 2. Pokud vezmeme dostatečný počet respondentů, pak nechápu, proč by měl být výsledek "filozoficky irelevantní".

Ad. 3. Myslím, že každý uživatel jazyka má "dostatek vědomostí a zkušeností", aby se dalo zjistit, co svými slovy myslí.

Tyhle otázky jsme ovšem měli probírat v průběhu psaní práce. Věřím, že kdybychom to byli udělali, jednalo by se o zdařilou práci. V tomto případě ji ovšem takto hodnotit nemohu – jedná se podle mne o práci nedotaženou a v této podobě nepovedenou. Navrhuji ji tedy hodnotit jako E nebo F, podle průběhu obhajoby.

V Hradci Králové, 28.7.2023

Jaroslav Peregrin